

งานมหกรรมคุณภาพ (Quality Conference) ครั้งที่ 30

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล
ระหว่างวันที่ 17-18 สิงหาคม 2566

30 ปี สูเส้นทางรามาคุณภาพ ด้วย Flexperience

GVHD self-assessment tool for quickly alert

น.ส. ศศิประภา กิตติธรเรืองชัย, น.ส. สิรินธร ศะคินิล, น.ส. อัจราภรณ์ เครือจันทร์, น.ส. เมทินี คำโฉม
งานการพยาบาลผู้ป่วยเด็ก ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรามาธิบดี

ที่มาและเหตุผล

การปลูกถ่ายเซลล์ต้นกำเนิดเม็ดเลือด ผู้ป่วยอาจมีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้น หลังการปลูกถ่าย ๓ ได้ ผู้ป่วยเด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกัน หรือลดความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ระยะ 100 วันแรกหลังปลูกถ่าย ๓

ภาวะเซลล์ของผู้บริจาคทำปฏิกิริยากับเซลล์ของผู้ป่วย (graft-versus-host disease: GVHD) เป็นปฏิกิริยาทางภูมิคุ้มกัน ทำให้เกิดอันตรายต่อเนื้อเยื่อของผู้ป่วย ส่งผลต่อร่างกายใน 3 ระบบ คือ ระบบผิวหนัง ระบบทางเดินอาหาร และตับ สามารถเกิดขึ้นได้กับผู้ป่วยเด็กทุกวัย และเป็นสาเหตุหลักของการเจ็บป่วย หลังการปลูกถ่าย ๓ ผู้ดูแลจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการประเมินภาวะ GVHD อย่างถูกต้อง สามารถสังเกตอาการและความผิดปกติ โดยพยาบาลจะสอน การประเมินภาวะ GVHD ให้แก่ผู้ดูแล แต่เมื่อจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลแล้ว ผู้ดูแลไม่สามารถประเมินเมื่อเกิดภาวะ GVHD ได้ ซึ่งการสังเกตเฝ้าระวังมีความ จำเป็นอย่างมากเพื่อป้องกันการนำไปสู่อาการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสรุนแรง คณะผู้จัดทำจึงพัฒนาเครื่องมือในการประเมินภาวะเซลล์ของผู้บริจาคทำปฏิกิริยากับ เซลล์ของผู้ป่วยสำหรับผู้ดูแลผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน (GVHD self-assessment tool for quickly alert) โดยมีรายละเอียดอาการของแต่ละระบบ และแบ่งระดับสีตาม ระดับความรุนแรง เมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ GVHD ขึ้น ผู้ดูแลสามารถพาผู้ป่วยมา โรงพยาบาลได้อย่างรวดเร็ว ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที ที่สำคัญคือ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ป่วยและครอบครัว

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ดูแลสามารถประเมินภาวะ GVHD ได้อย่างถูกต้องเมื่อจำหน่ายกลับบ้าน

ลักษณะโครงการ

- ประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาการสอนและการประเมินภาวะ GVHD แก่ผู้ดูแล
- พัฒนาแนวทางการสอนและให้ความรู้ผู้ดูแลเรื่องการประเมินภาวะ GVHD เมื่อ จำหน่ายกลับบ้าน โดยค้นคว้าจากหลักฐานเชิงประจักษ์
  - การปรับปรุงครั้งที่ 1 (2563): จัดทำคู่มือการดูแลผู้ป่วยหลังปลูกถ่าย ๓
  - การปรับปรุงครั้งที่ 2 (2564): ให้ความรู้โดยใช้คู่มือการดูแลผู้ป่วยหลัง ปลูกถ่าย ๓ ร่วมกับการใช้ line แอปพลิเคชัน เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ดูแล
  - การปรับปรุงครั้งที่ 3 (2565): พัฒนาเครื่องมือประเมินภาวะ GVHD โดยแบ่งตามกลุ่มอาการและระดับความรุนแรงให้ผู้ดูแลสามารถสังเกต อาการต่อที่บ้านได้ ร่วมกับการใช้ line แอปพลิเคชัน
- นำเสนอในที่ประชุมหน่วยงาน เพื่อชี้แจงการนำไปใช้
- นำเครื่องมือประเมินภาวะ GVHD ไปใช้ โดยก่อนจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน พยาบาล เจ้าของไข้จะแจกเครื่องมือประเมินภาวะ GVHD พร้อมทั้งอธิบายการประเมินแก่ผู้ดูแล
- ติดตามการนำไปใช้และการประเมินจากผู้ดูแลที่แผนกผู้ป่วยนอกเด็ก (OPD BMT)
- สรุปผลการนำไปใช้

กระบวนการปรับปรุง

ผลการปฏิบัติการ

ตัวชี้วัด	สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	ก่อน ดำเนินการ	ผลการดำเนินงาน (เดือน/ปี)			
			เป้าหมาย	ครั้งที่1 (ม.ค.-ธ.ค.2563)	ครั้งที่2 (ม.ค.-ธ.ค.2564)	ครั้งที่3 (ม.ค.-ธ.ค.2565)
อัตราผู้ดูแลประเมิน ภาวะ GVHD ได้ ถูกต้องเมื่อจำหน่าย กลับบ้าน*	สอดคล้องกัน	(n=6) 55%	≥ 90 %	(n=6) 65 %	(n=9) 70 %	(n=11) 95 %

*อัตราผู้ดูแลประเมินภาวะ GVHD ได้ถูกต้องเมื่อจำหน่ายกลับบ้าน = (จำนวนผู้ดูแลที่ประเมินภาวะ GVHD ได้ถูกต้อง ÷ จำนวนผู้ดูแลผู้ป่วยทั้งหมด) x100

ประโยชน์

- มีเครื่องมือในการประเมินภาวะ GVHD ให้แก่ผู้ดูแลเมื่อกลับบ้าน
- ผู้ดูแลสามารถประเมินอาการผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะ GVHD ได้ถูกต้องและรวดเร็วขึ้น และมา รับการรักษาที่โรงพยาบาลได้อย่างทันท่วงที

การขยายผล

- นำ GVHD self-assessment tool for quickly alert ไปใช้กับผู้ดูแลก่อนจำหน่าย ผู้ป่วยกลับบ้านทุกราย
- ติดตามและควบคุมการใช้งาน GVHD self-assessment tool for quickly alert ทุก ๆ 1 เดือน เพื่อป้องกันและประเมินการเกิดปัญหาจากการนำไปใช้

สรุป

การใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และพัฒนาวิธีการในการจัดทำเครื่องมือสำหรับ ผู้รับบริการโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพ บริการ นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ป่วยและครอบครัว